

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ
&
ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Λευκή Βίβλος **για τη διαμόρφωση Εθνικών Θέσεων της Ελλάδας** **στο πλαίσιο της διαβούλευσης για τη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής** **Στρατηγικής για τα Νησιά**

Σχετ. Call for Evidence for the Initiative “*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on an EU strategy for islands*” (Ref. Ares(2026)2435909 - 05/03/2026)

url: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/16992-EU-strategy-for-islands_en

Μάρτιος 2026

1. Σκοπός της Λευκής Βίβλου

Η πρόσφατη πρόσκληση υποβολής στοιχείων (Call for Evidence) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission) για τη διαμόρφωση Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Νησιά σηματοδοτεί την έναρξη μιας σημαντικής ευρωπαϊκής διαδικασίας πολιτικής που αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός συνεκτικού πλαισίου για την ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα των νησιωτικών περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το παρόν σημείωμα παρουσιάζει συνοπτικά τις βασικές ελληνικές θέσεις και προτεραιότητες, με στόχο την ενημέρωση των ενδιαφερομένων μερών, την υποστήριξη της εθνικής θέσης ενόψει της ευρωπαϊκής διαβούλευσης και τη συμβολή της Ελλάδας στη διαμόρφωση μιας φιλόδοξης και λειτουργικής ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα νησιά.

Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί σημαντική ευκαιρία για την ανάδειξη της ελληνικής εμπειρίας δημόσιας πολιτικής για τη νησιωτικότητα και για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης των νησιωτικών πολιτικών, ενώ ταυτόχρονα το ελληνικό οικοσύστημα της νησιωτικότητας (κράτος, ιδιωτικός τομέας, ακαδημαϊκός χώρος, κοινωνία πολιτών) θα μπορέσει να συζητήσει και να μοιραστεί προτάσεις, καλές πρακτικές και λύσεις που μπορούν να αναδειχθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2. Θεσμικό και Προγραμματικό Πλαίσιο

Η Ελλάδα είναι μια χώρα κατ' εξοχήν νησιωτική. Το 18,7% της συνολικής επιφάνειας του εδάφους της αποτελείται από νησιά, στα οποία διαμένει πληθυσμός που αντιστοιχεί στο 15,1% του συνολικού εγχώριου πληθυσμού. Η θάλασσα, τα νησιά και ο παράκτιος χώρος της Ελλάδος, καθίστανται μοναδικοί πλουτοπαραγωγικοί πόροι για τη χώρα, ενώ περισσότερο από το 25% του ΑΕΠ της χώρας – σε όρους καθαρής παραγόμενης αξίας – προέρχεται από οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη ναυτιλία, τον τουρισμό και τα συμπληρωματικά αυτών επαγγέλματα. Η αδιαμφισβήτητη αυτή αξία – σε όρους εισοδήματος και απασχόλησης – που καταγράφεται στο νησιωτικό και παράκτιο χώρο στην Ελλάδα, καθιστά αναγκαία την ύπαρξη μιας εθνικής στρατηγικής. Ο ελληνικός θαλάσσιος χώρος του Αιγαίου, της Κρήτης και του Ιονίου στην Ανατολική Μεσόγειο, έχει ταυτόχρονα διεθνή και ευρωπαϊκό χαρακτήρα. Η διατήρηση ενός οικονομικά και κοινωνικά ζωτικού νησιωτικού χώρου, αποτελεί δικλείδα προστασίας εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων και αυτό διαμορφώνει το πλαίσιο για τη στρατηγική σημασία των νησιών.

Η νησιωτική οικονομία της Ελλάδας διαθέτει ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά τα οποία επιβάλλουν διακριτή αναπτυξιακή παρέμβαση: η ασυνέχεια του χώρου, ο κατακερματισμός των αγορών προϊόντων και εργασίας, οι αναλογικά αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές και εξοπλισμούς, το αυξημένο κόστος μεταφορών και η αδυναμία προσέγγισης στο ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο αναπτυξιακής βάσης.

Τα νησιά της Ελλάδας, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης – όπως προκύπτει – αντιμετωπίζουν μια σειρά από διαρθρωτικές προκλήσεις, οι οποίες αναγνωρίζονται στο ευρωπαϊκό δίκαιο και συνδέονται κυρίως με: α) τη γεωγραφική απομόνωση, β) τη μικρή κλίμακα αγορών, γ) το

υψηλό κόστος μεταφορών και υποδομών, δ) τις δημογραφικές πιέσεις και ε) την αυξημένη περιβαλλοντική ευαλωτότητα.

Η ανάγκη ειδικής μεταχείρισης των νησιωτικών περιοχών αναγνωρίζεται και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως στο άρθρο 174, το οποίο προβλέπει ότι ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται σε περιοχές με μόνιμα γεωγραφικά μειονεκτήματα, συμπεριλαμβανομένων των νησιών.

Το Σύνταγμα της Ελλάδας όσο και η Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ) παρέχουν νομικές βάσεις για την εκπόνηση ειδικών πολιτικών για τη συνοχή και την ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών. Ωστόσο, η επιτακτική φύση των σχετικών ρυθμίσεων παρότι θα μπορούσε να συναχθεί από το γράμμα και τη γραμματική τους ερμηνεία, φαίνεται να αμφισβητείται -τουλάχιστον έμμεσα- από τις αρμόδιες αρχές. Η αμφισβήτηση αυτή εκδηλώνεται ακόμη και ως προς την ύπαρξη ενός νομικά δεσμευτικού ορισμού για την έννοια της νήσου και των νησιωτικών περιοχών, ο οποίος θα μπορούσε να αποτελέσει βάση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ειδικών πολιτικών. Το αποτέλεσμα είναι η μέχρι πρότινος έλλειψη ενός κεντρικού σχεδιασμού, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, επί ζητημάτων νησιωτικότητας, και η αντιμετώπιση τους ως επί μέρους πτυχών άλλων ευρύτερων πολιτικών στρατηγικών. Ειδικά σε επίπεδο ΕΕ, η αδυναμία αυτή έχει γίνει αισθητή από την προσπάθεια σχεδιασμού και εφαρμογής Στρατηγικών όπως η Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική ή η Γαλάζια Ανάπτυξη, οι οποίες δεν φαίνεται να έχουν ξεπεράσει τον πήχη της αντιμετώπισης τους ως επί μέρους προσεγγίσεις της νησιωτικής πραγματικότητας στο πλαίσιο των συνολικότερων σχεδιασμών και εφαρμογής δημόσιων πολιτικών.

Είναι σαφές ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει ακόμη καθορίσει μια συνολική ολοκληρωμένη στρατηγική ειδικά για τις νησιωτικές περιοχές της, επομένως η διατυπωθείσα δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και η δημοσιοποίηση του Call for Evidence, έρχεται να αλλάξει μια πολύχρονη ατομία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για αναγνώριση της νησιωτικότητας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς αυτό το σημείο παρουσιάζει το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη νησιωτικότητα (2016), το οποίο καλεί την Επιτροπή να ορίσει σε τι συνίστανται τα γεωγραφικά, δημογραφικά και εκ της φυσικής θέσεως μόνιμα μειονεκτήματα που πλήττουν τις νησιωτικές περιφέρειες κατά το άρθρο 174 ΣΛΕΕ, και με βάση αυτόν τον ορισμό να δημιουργήσει μια ομοιογενή περιοχική ομάδα αποτελούμενη από όλες τις νησιωτικές περιοχές, η οποία θα εκφράζει τις διαφορές, τις ιδιαιτερότητες και την ειδική κατάσταση τους στο πλαίσιο του άρθρου 174 ΣΛΕΕ, χρησιμοποιώντας όχι μόνο το ΑΕΠ αλλά και άλλους στατιστικούς δείκτες που να αντικατοπτρίζουν την οικονομική και κοινωνική τρωτότητα των νησιών ως αποτέλεσμα των φυσικών μόνιμων μειονεκτημάτων τους. Η βελτίωση των μεταφορικών θαλασσιών συνδέσεων, η ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων επικοινωνίας και συνδεσιμότητας των νησιών, η παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, η δημιουργία περιβάλλοντος προσέλκυσης επενδύσεων και δημιουργίας επιχειρήσεων στα νησιά με την μείωση της γραφειοκρατίας και την παροχή φορολογικών κινήτρων, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ωκεάνιας, της αιολικής και της ηλιακής ενέργειας ως στοιχεία ενεργειακής μετάβασης των νησιών, η διαμόρφωση συνθηκών βιώσιμου τουρισμού, κλπ, αποτελούν βασικές επιλογές που πρέπει να ενταχθούν σε ένα «Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ για τα νησιά», το οποίο πρόκειται να εκπονήσει η Ευρ. Επιτροπή.

Στο επίπεδο της ελληνικής έννομης τάξης, και ιδίως του Συντάγματος, η διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης μπορεί να αποτελέσει αφορμή για την αναδιατύπωση των σχετικών συνταγματικών ρυθμίσεων, και ιδίως του άρθρου 101 παρ. 4, ώστε να καταστεί

ακόμη πιο επιτακτική η υποχρέωση του νομοθέτη (κοινού και κανονιστικού) να λαμβάνει υπόψη του τις επιπτώσεις των νομοθετικών και κανονιστικών παρεμβάσεων στις νησιωτικές περιοχές. Σε μια τέτοια κατεύθυνση, θα μπορούσε να εξεταστεί η προσθήκη στην εν λόγω διάταξη ρητής παραπομπής στο νόμο («ως νόμος ορίζει»). Με τον τρόπο αυτό η νομοθετική ρύθμιση που θα επιβάλλει την εξέταση των επιπτώσεων των νομοθετικών και κανονιστικών παρεμβάσεων στις νησιωτικές περιοχές θα καταστεί εκτελεστικός νόμος του Συντάγματος και μάλιστα, εφόσον θα αφορά στον τρόπο λειτουργίας των οργάνων του κράτους (νομοθετική και κανονιστική λειτουργία), θα είναι οργανικός/οργανωτικός νόμος, η ύπαρξη του οποίου είναι όρος της νόμιμης λειτουργίας των κρατικών οργάνων και του πολιτεύματος γενικότερα. Υπό το πρίσμα αυτό νομοθετικές πρωτοβουλίες, όπως ο νόμος 4832/2021 (Α' 172) για την Εθνική Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική στο Νησιωτικό Χώρο, θα μπορούσαν να αποκτήσουν κομβική σημασία θεωρούμενες ως εκτελεστικοί νόμοι του Συντάγματος καθώς σε αυτά, λόγω της ευελιξίας και της συνεκτικότητας της Εθνικής Στρατηγικής, θα εξειδικεύονται ακριβώς οι νησιωτικές επιπτώσεις των πολιτικών επιλογών που θα προωθούνται με άλλες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι, επίσης, η υποχρέωση που απορρέει από το νέο πλαίσιο για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2028-2034, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν την πλήρωση των οριζόντιων προϋποθέσεων που αφορούν το Κράτος Δικαίου και τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εντοπίζουν τυχόν ελλείψεις και, όπου απαιτείται, να λαμβάνουν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα.

Σε ένα τέτοιο νομικό υπόβαθρο μπορεί να στηριχθεί μια συνολικότερη αναπτυξιακή προσέγγιση για τα νησιά, ικανή να συμβάλλει στην ευημερία τους, σε κοινωνικο-οικονομικούς όρους. Δν πρέπει, ωστόσο, να παραγνωρίζεται ότι η οικονομική ανάπτυξη στις νησιωτικές περιοχές δεν αποτελεί μόνο ζήτημα δημοσιονομικής ή αναπτυξιακής πολιτικής, ζήτημα εθνικής σημασίας. Όπως προκύπτει από τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, η ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας συνδέεται άρρηκτα με την αναγνώριση δικαιωμάτων υφαλοκρηπίδας και αποκλειστικής οικονομικής ζώνης στην διεθνή έννομη τάξη, στοιχείο ιδιαίτερος κρίσιμο για την Ελλάδα.

Η Ελλάδα, ως κατεξοχήν νησιωτικό κράτος της ΕΕ, με εντονότατο το στοιχείο της νησιωτικότητας λόγω της πληθώρας των νησιών της, έχει αναπτύξει τα τελευταία χρόνια ένα συστηματικό πλαίσιο δημόσιας πολιτικής για τη νησιωτικότητα, με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων και την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης των νησιωτικών περιοχών. Κομβικό σημείο αποτέλεσε η θεσμοθέτηση του ν. 4832/2021 (Α' 172), μέσω του οποίου επιχειρήθηκε η ενσωμάτωση της νησιωτικής διάστασης στον σχεδιασμό δημόσιων πολιτικών, σε συνάρτηση με τη συνταγματική υποχρέωση της Πολιτείας για ειδική μέριμνα προς τις νησιωτικές περιοχές.

Παράλληλα, η ενίσχυση της θεσμικής παρουσίας της Γενικής Γραμματείας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής έχει συμβάλει στην αναβάθμιση του δημόσιου διαλόγου και στην ανάπτυξη μιας πιο συνεκτικής πολιτικής για τα νησιά. Το 2026 αποτελεί έτος ορόσημο, καθώς η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη στρατηγική των νησιών συναντά πλέον μια ώριμη εμπειρία εθνικών πολιτικών.

3. Νέα Ερευνητικά Δεδομένα για τη Νησιωτικότητα

Σημαντική συμβολή στον ευρωπαϊκό διάλογο αποτελεί και η πρόσφατη έκθεση του Organisation for Economic Co-operation and Development (ΟΟΣΑ), με τίτλο “Policy Pathways Beyond the Shoreline: Enhancing Resilience and Innovation in Island Economies” η οποία επιχειρεί μια συστηματική αποτύπωση των χαρακτηριστικών και των προκλήσεων των νησιωτικών οικονομιών. Η έκθεση ανέδειξε ιδιαίτερα, τρεις σημαντικές πτυχές (που αποτελούν

και πάγια θέση της Ελλάδας): α) το διαρθρωτικό κόστος της νησιωτικότητας, β) τους περιορισμούς που προκύπτουν από τη μικρή κλίμακα των οικονομιών και γ) την ανάγκη για διαφοροποιημένες δημόσιες πολιτικές.

Παράλληλα, στην ευρωπαϊκή συζήτηση αναδεικνύεται η έννοια του “right to stay”, δηλαδή του δικαιώματος των πολιτών να παραμένουν και να δημιουργούν στον τόπο τους, χωρίς να αναγκάζονται να μετακινηθούν λόγω περιορισμένης πρόσβασης σε υπηρεσίες ή οικονομικές ευκαιρίες. Η σχετική έμφαση δίδεται στα κίνητρα παραμονής, ωστόσο υπάρχει η πρόκληση, για τις συνθήκες της ελληνικής νησιωτικότητας να προσδιοριστεί η γενεσιουργός αιτία του φαινομένου της εγκατάλειψης των νησιών ή της εποχιακής κατοίκησης. Μέσα από τη μελέτη της ΓΔ Μεταρρυθμίσεων της ΕΕ και την υποστήριξη του ΟΟΣΑ, τονίστηκε η ανάγκη συσχέτιση του δικαιώματος αυτού (της παραμονής) με το κόστος μετακίνησης, την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, τη στέγαση και τις δυνατότητες πλήρους απασχόλησης.

Στις 4 Μαρτίου του 2026, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής στοιχείων (Call for Evidence) στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την κατάρτιση Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τις νησιωτικές περιοχές. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη για τις νησιωτικές περιοχές της Ευρώπης, καθώς αναγνωρίζει για πρώτη φορά σε ευρωπαϊκό επίπεδο τη «νησιωτικότητα» ως μια ιδιαίτερη χωρική πραγματικότητα που απαιτεί στοχευμένες πολιτικές.

Παράλληλα, η Στρατηγική αυτή μπορεί να λειτουργήσει ως ένα κοινό πλαίσιο συντονισμού πολιτικών, χρηματοδοτικών εργαλείων και δράσεων, ώστε τα νησιά να αξιοποιήσουν καλύτερα τις δυνατότητές τους και να συμβάλουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος είναι να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα και η ανταγωνιστικότητα των νησιωτικών οικονομιών, να διασφαλιστεί η εδαφική συνοχή και να υποστηριχθούν οι τοπικές κοινωνίες, επιτρέποντας στα νησιά να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, διατηρώντας παράλληλα την ιδιαίτερη ταυτότητα και τα φυσικά τους χαρακτηριστικά για τις επόμενες γενιές.

Απώτερος σκοπός της πρόσκλησης είναι η ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις κύριες προκλήσεις που εγείρονται για τα νησιά της ΕΕ και τις προσδοκίες από τις πολιτικές της ΕΕ, καθώς και η κατάθεση προτάσεων για την αντιμετώπιση των κρίσιμων ζητημάτων που αντιμετωπίζουν οι νησιωτικές περιοχές της ΕΕ. Τα παραπάνω θα συμβάλουν στη βάση τεκμηρίωσης που χρησιμοποιείται για τη διατύπωση των συστάσεων της Στρατηγικής.

Η Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, υπό την ιδιότητά της ως φορέα της ασκούμενης δημόσιας πολιτικής για τη νησιωτικότητα στην Ελλάδα, σχεδιάζει να υποβάλει κείμενο θέσεων αποτυπώνοντας την εμπειρία που έχει αποκτήσει από τη μελέτη, την έρευνα, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων και παρεμβάσεων με δική της πρωτοβουλία αλλά και από τις πρωτοβουλίες της ελληνικής κυβέρνησης και των φορέων της νησιωτικότητας, με δυναμική εφαρμογή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι πρόσφατες θεσμικές και προγραμματικές πρωτοβουλίες της ελληνικής κυβέρνησης, με επιστέγασμα τη σύσταση Κυβερνητικής Επιτροπής για τη νησιωτικότητα, υπο την Προεδρία της Κυβέρνησης, με την υποστήριξη της ΓΓ Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η κατάρτιση της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής για την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική στο Νησιωτικό Χώρο, η οποία αποτελεί μέρος του ευρύτερου Εθνικού Σχεδιασμού για την Περιφερειακή και Τοπική Ανάπτυξη και των αντίστοιχων Τοπικών Σχεδίων που εκπονούνται, υπό τον συντονισμό του Υφυπουργού παρά τω Πρωθυπουργώ.

4. Κύριες Προκλήσεις για τα Νησιά της Ελλάδας και της Ευρώπης

Με βάση την ελληνική εμπειρία και τον ευρωπαϊκό διάλογο, οι βασικές προκλήσεις για τα νησιά μπορούν να συνοψιστούν στους ακόλουθους άξονες:

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
Κόστος Νησιωτικότητας	Η νησιωτικότητα συνεπάγεται αυξημένο κόστος για: α) μεταφορές προσώπων, υλικών και αγαθών, β) ενεργειακή τροφοδοσία, γ) δημόσιες υπηρεσίες και δ) υποδομές, υγεία, παιδεία Η αναγνώριση και ποσοτικοποίηση αυτού του κόστους αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαμόρφωση αποτελεσματικών πολιτικών.
Συνδεσιμότητα	Η φυσική και ψηφιακή συνδεσιμότητα αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα για οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική συνοχή και πρόσβαση σε υπηρεσίες. Η ενίσχυση βιώσιμων θαλάσσιων μεταφορών, αεροπορικών συνδέσεων και ψηφιακών υποδομών αποτελεί κρίσιμη προτεραιότητα.
Δημογραφικές Τάσεις	Πολλά νησιά αντιμετωπίζουν «τριπλή» δημογραφική πίεση με έντονες χωρικές επιπτώσεις: α) πληθυσμιακή γήρανση, β) μείωση μόνιμου πληθυσμού και γ) φυγή νέων προς αστικά κέντρα. Η δημογραφική βιωσιμότητα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, ιδίως των μικρών νησιών.
Κλιματική Αλλαγή	Τα νησιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε ακραία καιρικά φαινόμενα, λειψυδρία και πίεση σε φυσικούς πόρους. Ταυτόχρονα μπορούν να λειτουργήσουν ως πιλοτικοί χώροι για την πράσινη μετάβαση.

5. Στρατηγικές Προτεραιότητες της Ελληνικής Θέσης

Με βάση την εμπειρία της χώρας μας, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Νησιά θα πρέπει να στηριχθεί σε πέντε βασικούς άξονες πολιτικής.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ/ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
Αναγνώριση και Αντιστάθμιση του Κόστους Νησιωτικότητας	Απαιτείται η ανάπτυξη ευρωπαϊκών εργαλείων για την καταγραφή του κόστους νησιωτικότητας, τη δημιουργία μηχανισμών αντιστάθμισης και την ενσωμάτωσή του στον σχεδιασμό πολιτικών της ΕΕ.
Ενίσχυση Συνδεσιμότητας	Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί σε βιώσιμες θαλάσσιες μεταφορές, συνδυασμένες μεταφορές (πχ περιφερειακές αεροπορικές συνδέσεις), καθώς και ψηφιακές υποδομές υψηλής ταχύτητας.
Πράσινη και Μπλε Μετάβαση	Τα νησιά μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαστήρια βιώσιμης ανάπτυξης μέσω ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενεργειακής αυτονομίας, βιώσιμης διαχείρισης υδάτινων πόρων, ανάπτυξης γαλάζιας οικονομίας. Στο κείμενο των ελληνικών θέσεων θα ενσωματωθούν καλές πρακτικές που υιοθέτησε ή σχεδίασε η ελληνική κυβέρνηση, σε συνεργασία με φορείς της αυτοδιοίκησης κλπ. Πχ GRECO Islands, Πρωτοβουλία για Nature Based Solutions και παραδοσιακή αρχιτεκτονική, Πρωτοβουλία για Local Chapter New European Bauhaus στα νησιά
Ισότιμη Πρόσβαση σε Βασικές Υπηρεσίες	Η ευρωπαϊκή στρατηγική πρέπει να συμβάλει στη διασφάλιση πρόσβασης των νησιωτικών κοινωνιών σε υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευση, διοικητικές υπηρεσίες και ψηφιακές υπηρεσίες. Η προσέγγιση της κοστολόγησης της ανάγκης ισότιμης πρόσβασης σε essential services, συνδέεται άρρηκτα με την προσέγγιση της ΕΕ. Ζητούμενο είναι η τεκμηρίωση με παραδείγματα της ελληνικής πλευράς, σχετικά με το σχεδιασμό κατάλληλων πολιτικών ή μέτρων πολιτικής για τη μείωση του «χάσματος» μεταξύ προσφοράς και ζήτησης για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και την υπερίσχυση της εξυπηρέτησης του κοινωνικο-οικονομικού οφέλους.
Στήριξη Νεολαίας και “Right to Stay”	Η ενίσχυση της παρουσίας των νέων καθώς και νέων οικογενειών στα νησιά απαιτεί πολιτικές που προωθούν την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, τις ψηφιακές δεξιότητες, αλλά και τις δυνατότητες για ευκαιρίες τηλεργασίας. Στο πλαίσιο των ελληνικών θέσεων, εντούτοις, πρέπει να επισημανθεί ότι το «δικαίωμα στην παραμονή» στον τόπο, δεν αφορά μόνο τους νέους με την έννοια της ηλικιακής εστίασης σε αυτούς, αλλά την ανάγκη θέσπισης κινήτρων και μέτρων

αντισταθμίματος για την παραμονή στα νησιά, παραγωγικών ηλικιών που θα ενταχθούν σε ένα σύστημα σταθερών και αμειβόμενων θέσεων εργασίας ή εισοδήματος με μη εποχικό χαρακτήρα.

6. Συμπεράσματα – Επόμενα Βήματα

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Νησιά αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία για τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού πλαισίου πολιτικής που θα ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες των νησιωτικών περιοχών. Η Ελλάδα, αξιοποιώντας την εμπειρία της από την εφαρμογή ολοκληρωμένων πολιτικών νησιωτικότητας, μπορεί να συμβάλει ενεργά στη διαμόρφωση αυτής της στρατηγικής. Στόχος της ευρωπαϊκής πολιτικής πρέπει να είναι η δημιουργία συνθηκών που θα επιτρέπουν στα νησιά της Ευρώπης, να αναπτύσσονται βιώσιμα, να ενισχύουν την ανθεκτικότητά τους και να διασφαλίζουν για τους κατοίκους τους το θεμελιώδες δικαίωμα να ζουν και να δημιουργούν στον τόπο τους.

Για το σκοπό αυτό, η Ελλάδα, μέσω της ΓΓΑΙΝΠ/ΥΝΑΝΠ προτίθεται να συγκεντρώσει απόψεις φορέων των νησιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο προκειμένου να δημιουργηθεί αρχική βάση στοιχείων, δεδομένων, μελετών και απόψεων που θα συμβάλουν τόσο στη διαμόρφωση εθνικών θέσεων, αλλά και θα τροφοδοτήσουν το πλαίσιο για την εκκίνηση της κατάρτισης της Εθνικής Στρατηγικής για τα νησιά (σε συνέχεια της έκδοσης και της σχετικής Υπουργικής Απόφασης Αριθμ. ΓΑΙΝΠ/ΔΝΠ/3669/2025 - ΦΕΚ Β' 7408 «*Θέσπιση αρχών, κατευθύνσεων και μεθοδολογίας κατάρτισης της Εθνικής Στρατηγικής για την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική στον Νησιωτικό Χώρο*»).

Παράλληλα, μέσω της συμμετοχικής διαδικασίας εθνικής διαβούλευσης θα αξιοποιηθούν προτάσεις των φορέων για τη διαμόρφωση του Policy Paper για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2028-2034 που προτίθεται να υποβάλει το ΥΝΑΝΠ δια της ΓΓΑΙΝΠ, στη Διυπουργική Επιτροπή για το νέο ΠΔΠ 28-34 υπο τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης.

Μετά την κωδικοποίηση των προτάσεων που θα αποσταλούν και στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Περιφερειακή και Τοπική Ανάπτυξη, θα ακολουθήσει υβριδική συνάντηση διαβούλευσης των συμμετεχόντων φορέων που θα οργανωθεί από τη ΓΓΑΙΝΠ/ΥΝΑΝΠ, σε συνεργασία με το γραφείο του Υφυπουργού πάρα τω Πρωθυπουργώ, Θανάση Κοντογεώργη εκ μέρους της Προεδρίας της Κυβέρνησης τη Δευτέρα 30/3/2026 (θα ακολουθήσει ειδική πρόσκληση), προ της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα.

Για το σκοπό αυτό αποστέλλεται, με ευθύνη της ΓΓΑΙΝΠ, σχετική αλληλογραφία με δομή κατευθυντηρίων ερωτημάτων για υποβολή προτάσεων.

Συνοπτικά, οι επόμενες ενέργειες (χρονικά ορόσημα) έχουν ως εξής:

- **4/3/2026** – Δημοσίευση ΕΕ για Call for Evidence για την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Νήσων
- **16/3/2026** – Δημόσια Πρόσκληση από Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής (ΥΝΑΝΠ) για υποβολή προτάσεων – θέσεων – στοιχείων για διαμόρφωση κειμένου εθνικών θέσεων για νησιωτικότητα
- **26/3/2026** – Προθεσμία υποβολής προτάσεων/ υπομνημάτων
- **30/3/2026** – Διεξαγωγή δομημένου διαλόγου σε διευρυμένη σύσκεψη (hybrid) εμπλεκόμενων μερών (stakeholders) για ολοκλήρωση βασικών αξόνων Εθνικών Θέσεων προς υποβολή στην ΕΕ
- **1/4/2026** – Λήξη προθεσμίας υποβολής θέσεων στο Call for Evidence της Ευρωπαϊκής Επιτροπής